

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Захист інтелектуальної власності в контексті розвитку цифрового суспільства»
(за матеріалами Управління соціальної політики Козятинської міської ради
Вінницької області)**

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-213(м),
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління
та адміністрування»
денної форми навчання

Інні
Чорної

Науковий керівник
канд. екон. наук

Ірина
Семенюк

Гарант освітньої програми
канд. наук держ. упр., доцент

Ірина
Ніколіна

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ	6
РОЗДІЛ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РІВНІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	13
2.1 Організаційна характеристика діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради	13
2.2 Аналіз впливу цифровізації діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради на дотримання норм захисту інтелектуальної власності	19
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РІВНІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА	26
3.1 Нові шляхи та методи удосконалення організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування	26
3.2 Обґрунтування дієвості запропонованих методів в умовах розвитку цифрового суспільства	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Стрімкий розвиток цифрового суспільства є наслідком створення значних обсягів цифрового контенту. Миттєвий доступ до інформації через мережу Інтернет створює нові загрози захисту інтелектуальної власності, адже можливість миттєвого поширення та відтворення цифрового контенту збільшує ризик його незаконного використання. Разом з тим, з поглибленням цифровізації державного управління на всіх рівнях та в умовах війни збільшується загроза кібератак на органи державної влади, які зберігають великі обсяги продуктів інтелектуальної власності в цифровому форматі. Тому, на сьогоднішній день, захист інтелектуальної власності стає одним із пріоритетних завдань.

Метою кваліфікаційної роботи є визначити теоретико-методологічні засади захисту інтелектуальної власності в контексті розвитку цифрового суспільства на рівні органів місцевого самоврядування.

Для досягнення поставленої мети було визначено конкретні *завдання*:

- визначити нормативно-правові засади захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві;
- надати організаційну характеристика діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради;
- здійснити аналіз впливу цифровізації діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради на дотримання норм захисту інтелектуальної власності;
- запропонувати нові шляхи та методи удосконалення організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування;

- надати обґрунтування дієвості запропонованих методів в умовах розвитку цифрового суспільства.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі цифровізації державного управління на місцевому рівні.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні положення та практичні засади захисту інтелектуальної власності у діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради в контексті розвитку цифрового суспільства.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що впровадження нових теоретико-методологічних підходів до захисту інтелектуальної власності призведе до запобігання можливим правопорушенням та ризикам в діяльності органів місцевого самоврядування в умовах стрімкого розвитку цифрового суспільства та виникнення нових загроз для цифрової безпеки, спричинених воєнним станом.

Наукова новизна. У кваліфікаційній роботі удосконалено теоретико-практичні підходи до організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи було використано графічний метод (для наочного представлення результатів дослідження), табличний метод узагальнення та систематизація, метод порівняння (для співставлення результатів дослідження), статистичні методи, а також інші методи загальнонаукового характеру.

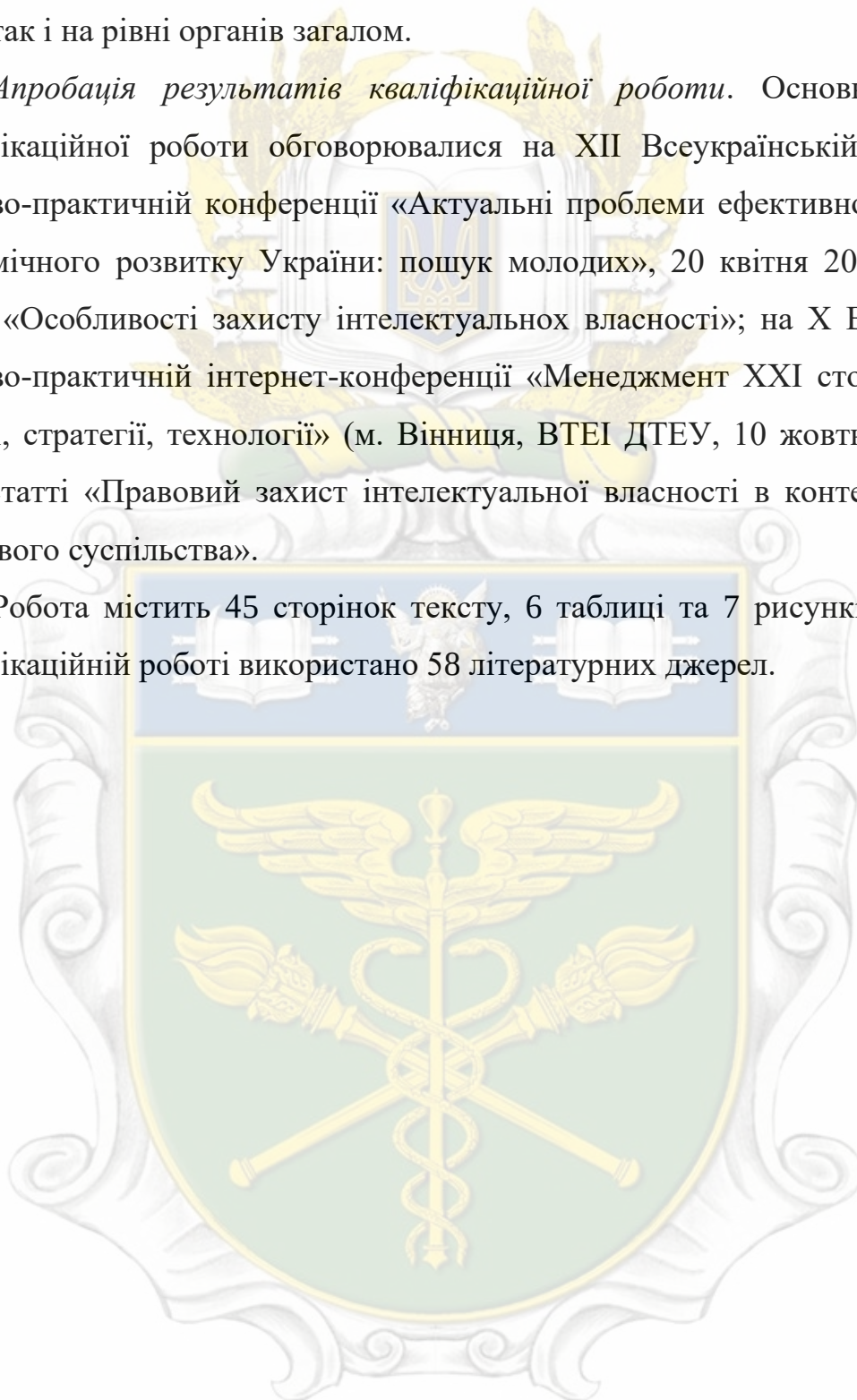
Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти, що регулюють захист інтелектуальної власності в Україні, наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з тематики дослідження, статистичні звіти та результати аналітичних досліджень, матеріали власних наукових та емпіричних досліджень та спостережень.

Практичне значення одержаних результатів кваліфікаційної роботи полягає в тому, що вони можуть використовуватись для удосконалення

організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності як у діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради, так і на рівні органів загалом.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи обговорювалися на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих», 20 квітня 2023 року; тема статті «Особливості захисту інтелектуальних власностей»; на X Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ, 10 жовтня 2023 року), тема статті «Правовий захист інтелектуальної власності в контексті розвитку цифрового суспільства».

Робота містить 45 сторінок тексту, 6 таблиці та 7 рисунків, додатки. У кваліфікаційній роботі використано 58 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

НОРМАТИВНО – ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Поняття захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві розглядають багато авторів і експертів. У (табл 1.1) представимо різні поняття захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві

Таблиця 1.1 – Поняття захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві [1-5]

№	Поняття	Автор наукового підходу
1.	Розглядає цифрове суспільство та пропонує концепції, такі як «креативне споживання»	Лоуренс Лессіг
2.	Він висловлює думку про необхідність боротьби за відкритість і доступ до інформації	Корі Докторов
3.	Вчена-юристка та авторка книги «Digital Copyright: Protecting Intellectual Property on the Internet». Вона досліджує правові аспекти захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі	Джессіка Літман
4.	Автор книги «The Public Domain: Enclosing the Commons of the Mind», яка висвітлює поняття громадської доменної зони.	Джеймс Бойл
5.	Захист інтелектуальної власності в цифровому суспільстві України базується на законодавстві та міжнародних домовленостях, а також розвивається відповідно до змін у технологічному середовищі та суспільним потребам.	Піддубний О. Ю.

Таким чином, ці автори та їхні роботи грають важливу роль у формуванні дискусії щодо захисту інтелектуальної власності в цифровому суспільстві і сприяють розвитку правових та етичних підходів до цієї проблеми.

Захист інтелектуальної власності в цифровому суспільстві вимагає використання різних методів і стратегій. Таких як:

1. Законодавство і правовий захист. Реєстрація інтелектуальних прав і дотримання відповідного законодавства (наприклад, законів про авторське право, патенти, торгові марки) є основним методом захисту інтелектуальної власності. Власники можуть виступати у судах для захисту своїх прав.

2. Контроль доступу та автентифікація. Використання систем контролю доступу і автентифікації допомагає обмежити доступ до цифрових ресурсів і забезпечити, що тільки авторизовані користувачі мають доступ до інтелектуальної власності.

3. Шифрування даних. Шифрування важливих даних допомагає захистити їх від несанкціонованого доступу під час передачі через мережу або зберігання на пристроях.

4. Цифрові права управління (DRM). DRM-системи надають контроль над використанням цифрових матеріалів, включаючи обмеження на копіювання, друк або пересилання цифрового контенту.

5. Водяний знак і стеганографія. Водяні знаки або стеганографія вбудовують приховану інформацію в цифровий контент, що дозволяє встановити власника інтелектуальної власності і виявити піратство.

6. Захист від обмеженого доступу (DRF). Методи обмеженого доступу (DRF) включають в себе різні технічні обмеження, такі як TPM (технічні засоби захисту) і сертифікація апаратного забезпечення.

7. Моніторинг і аналіз. Відстеження і аналіз використання інтелектуальної власності в мережі може допомогти виявити порушення та незаконне використання.

8. Судовий захист. В разі порушення прав на інтелектуальну власність власники можуть вживати юридичних заходів і подавати судові позови для врегулювання ситуації і відшкодування збитків.

9. Патенти і ліцензії. Власники інтелектуальної власності можуть видачу патентів і укладення ліцензійних угод для захисту своїх прав та комерційного використання своїх інновацій.

10. Співпраця з іншими сторонами. Власники інтелектуальної власності можуть співпрацювати з іншими компаніями і організаціями для спільного захисту своїх прав і боротьби з піратством.

Таким чином, ці методи можуть бути використані окремо або в поєднанні для забезпечення максимального захисту інтелектуальної власності в цифровому суспільстві. Захист інтелектуальної власності у цифровому суспільстві базується на різних нормативно-правових засадах, які регулюють відносини між правовласниками та користувачами інтелектуальних прав в цифровому середовищі.

Базу нормативно-правового регулювання захисту інтелектуальної власності складають:

А) міжнародні угоди, зокрема Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971 р.), на які містяться посилання у Договорі;

Б) національне законодавство:

- Закон України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» від 01.04.2022 № 2174-IX;

- Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII;

- Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV;

- Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII;

- Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 № 3322-XII;
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII;
- Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 № 51/95-ВР;
- Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР;
- Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III;
- Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 № 3687-XII;
- Закон України «Про правову охорону географічних зазначень» від 16.06.1999 № 752;
- Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування маркування контрольними марками примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» від 15.12.2021 № 1965-IX;
- Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 червня 2011 року «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань інтелектуальної власності» від 14.06.2011 № 578;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір» від 27 грудня 2001 р. № 1756 тощо.

Більш детальна характеристика представлена в Додатку А.

Таким чином, дані закони та акти створюють правовий фреймворк для захисту інтернет-свободи та доступу до інформації в Україні. Проте важливо також слідкувати за розвитком законодавства та виправленням його недоліків з метою забезпечення максимальної захищеності цих прав громадян. В Україні контроль захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві здійснюється кількома державними органами та агентствами. Основні з них:

Державна служба інтелектуальної власності України (ДСІВ України) - є головним органом, відповідальним за реєстрацію та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності, включаючи авторські права, патенти, торгові марки і інші види прав.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ) відповідає за регулювання сфери зв'язку та інформаційних технологій, включаючи видачу ліцензій на телекомунікаційну діяльність та контроль захисту персональних даних.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (ДССЗІУ) відповідає за захист інформації та забезпечення кібербезпеки, включаючи захист критично важливих інформаційних інфраструктур.

Міністерство цифрової трансформації України відповідає за розвиток цифрових технологій та інформатизацію в Україні, а також за реалізацію державних програм у цій сфері.

Національна поліція та Генеральна прокуратура України. Ці органи можуть проводити розслідування порушень інтелектуальних прав та боротьбу з піратством та незаконним використанням інтелектуальної власності.

Таким чином, ці державні органи співпрацюють між собою та з іншими структурами з метою забезпечення ефективного захисту інтелектуальної власності в цифровому суспільстві України. Розширення цифрових технологій і зростання кількості цифрових продуктів та послуг вимагають вдосконалення і розвитку законодавства та механізмів захисту інтелектуальної власності.

Захист інтелектуальної власності є важливою задачею для розвитку технологій, інновацій та підтримки творчості. Цей процес включає в себе правовий захист прав на інтелектуальну власність і впровадження заходів для їх збереження та використання. Україна, як і багато інших країн, має власну систему правового захисту інтелектуальної власності [23].

Місцеві органи в Україні, такі як місцеві адміністрації і органи місцевого самоврядування, грають важливу роль у забезпеченні захисту інтелектуальної власності на місцевому рівні.

Місцеві органи влади ведуть комплексну роботу у сфері інтелектуальної власності, спрямовану на інформування та освіту громадян та бізнесу, надання консультацій з ліцензювання та патентування, захист прав власності та участь у виявленні порушень. Вони активно підтримують інновації через створення сприятливих умов та співпрацю з національними органами. Крім того, вони виступають захисниками традиційної культурної спадщини, сприяючи її відтворенню та запобіганню незаконному використанню (рис. 1.1).

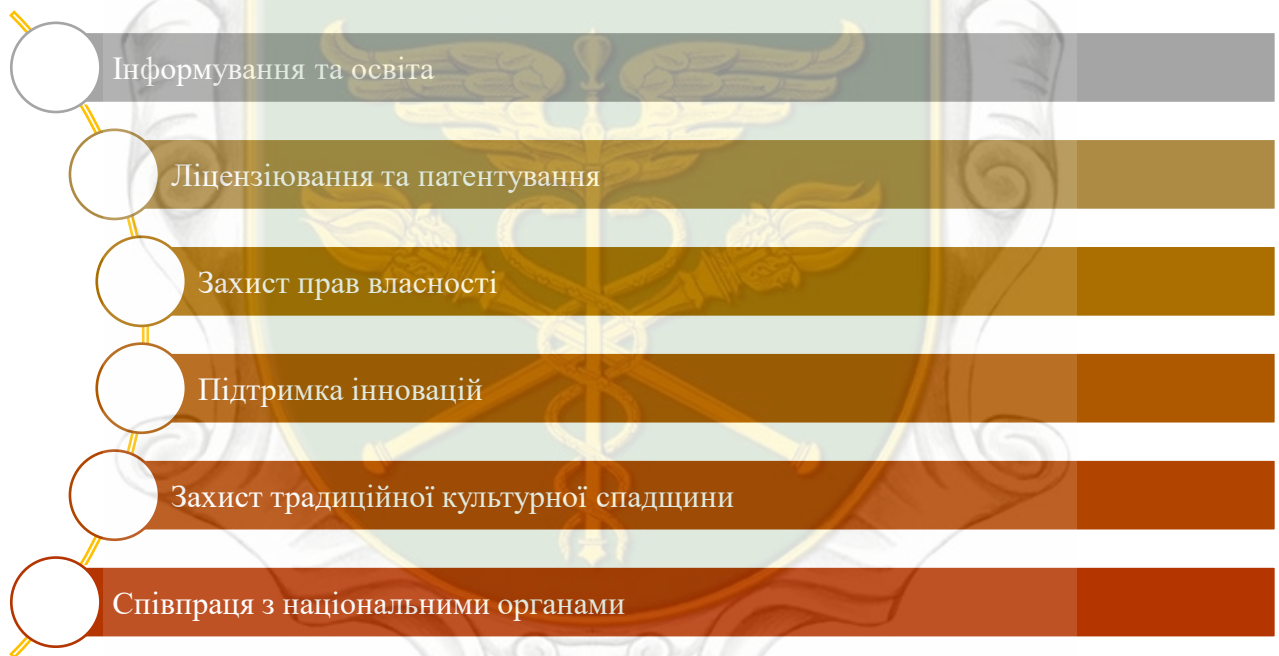

Рисунок 1.1 – Перелік напрямів розвитку інтелектуальної власності в місцевих органах влади

Захист інтелектуальної власності в місцевих органах є важливою складовою розвитку інноваційної та креативної економіки. Місцеві органи можуть сприяти розвитку інтелектуальної власності в своїй території та забезпечувати її захист, сприяючи тим самим розвитку бізнесу та культурної сфери [24].

Не зважаючи на наявність законодавства у сфері захисту інтелектуальної власності, в умовах інтенсивного розвитку цифрового суспільства більш гостро постає проблема його удосконалення. Як і потреба у розробці дієвого механізму захисту прав інтелектуальної власності в умовах зростання кіберзагроз та кібератак, мета яких створити перешкоди у діяльності органів місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РІВНІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1 Організаційна характеристика діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради

Управління соціальної політики Козятинської міської ради є одним з важливих органів місцевого самоврядування, відповідальним за реалізацію і координацію соціальної політики в місті Козятин. Організаційна характеристика Управління соціальної політики Козятинської міської ради включає такі ключові аспекти:

Управління соціальної політики працює з метою забезпечення соціального благополуччя та покращення якості життя громадян. Воно розробляє та впроваджувати соціальні програми та ініціативи, спрямовані на підтримку потреб населення.

Управління може організовано відповідно до ієрархічної структури з керівництвом на вершині. Воно включає в себе відділи чи секції, що спеціалізуються на різних аспектах соціальної політики, таких як допомога незахищених верств населення, медична підтримка, освіта та інші.

На (рис. 2.1) представлена організаційна структура Управління соціальної політики Козятинської міської ради, на офіційному сайті [51] дуже багато вакансій в управління соціальної політики, це говорить про не до комплектації кадрів.

Управління відповідає за прийняття рішень щодо асигнування бюджетних коштів на програми і проекти, що стосуються соціальної сфери. Воно також надає

консультації громадянам та надавати їм інформацію про доступні соціальні послуги.

Управління соціальної політики має доступ до фінансових ресурсів, які виділяються з місцевого бюджету для виконання своїх завдань. Важливо ефективно управляти цими ресурсами для досягнення поставлених цілей.

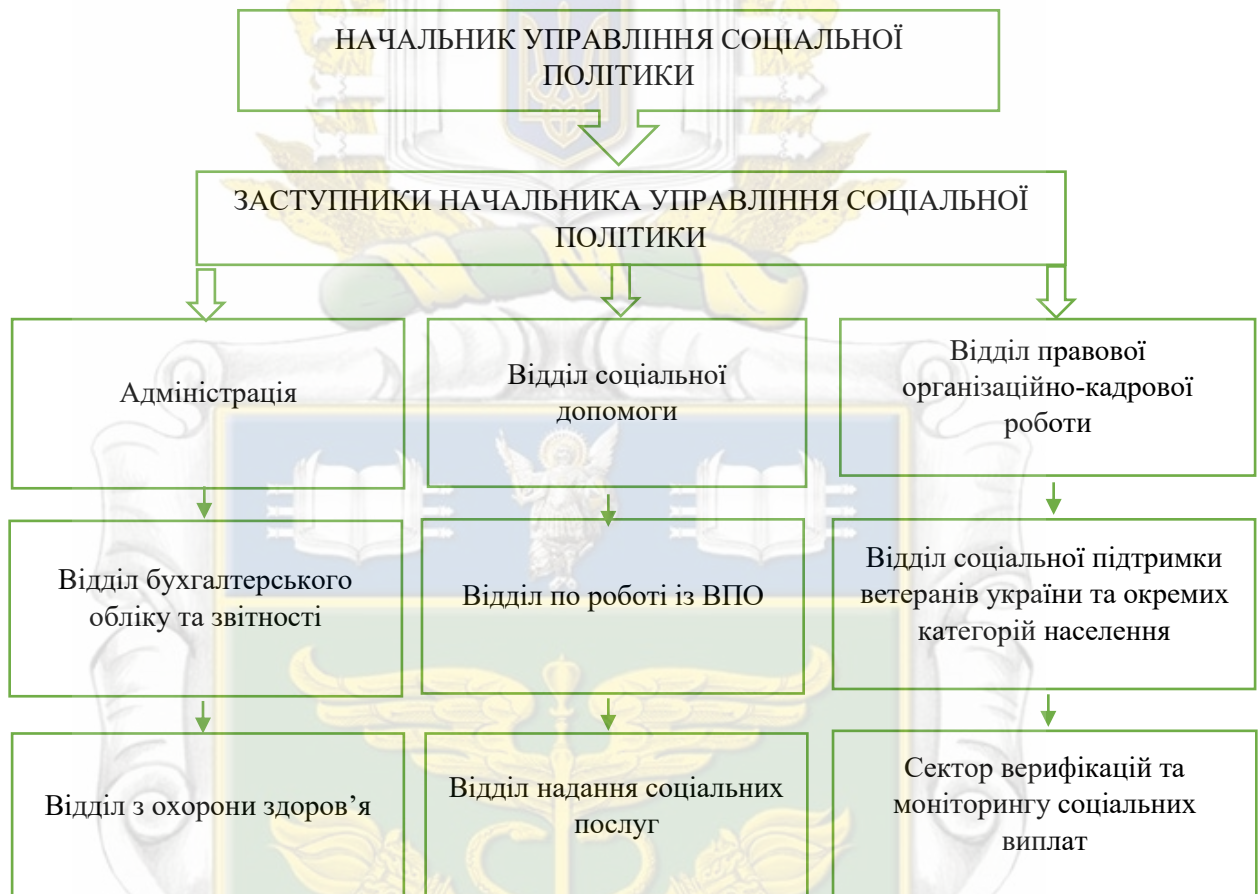

Рисунок 2.1 – Організаційна структура Управління соціальної політики Козятинської міської ради [51]

Нажаль фінансова звітність закрита на офіційному сайті управління відкритті тільки данні про бюджет Вінницької області це зв'язано з захистом інформації під час війни, тому проаналізуємо увесь бюджет Вінницької області таблиця 2.1, деє відсотків 6% йде на соціальну політику Козятинської міської ради [25].

У Вінницької області зменшився обсяг доходів з загального фонду на 205,1 % та видатки зменшились на 200,6 %, а спеціальні фонди збільшились. У Вінниці багато програм регіональних, які можуть фінансуватися з бюджету. У 2021 році збільшилось фінансування охорони здоров'я та повинні були побудувати лікарні, проте цих лікарень досі не побудували. Про це є звіт та у 2022 році зменшили фінансування програми розбудівництва будівель охорони здоров'я, тому такий значне зменшення бюджету у Вінницькій області.

Таблиця 2.1 – Бюджет Вінницька області у 2021-2023 рр. [52]

Область	2021	2022	2023	Темп приросту, 2023/2021	
				грн.	%
Доходи:					
Загальний фонд:	8373817700,0	2747182230,0	2744568530,0	-5629249170,0	-205,1
Спеціальний фонд:	1060774971,0	1495465300,0	1749618500,0	+688843529	+39,4
Видатки:					
Загальний фонд:	8196677952,0	2723277230,0	2726332501,0	-5470345451,0	-200,6
Спеціальний фонд:	1218900324,0	1514935300,0	1760866500,0	+541966176	+30,8

Управління може співпрацювати з Центрами надання адміністративних послуг (ЦНАПів) та іншими органами місцевої влади, державними установами, громадськими організаціями та іншими стейкхолдерами для досягнення загальних цілей соціальної політики.

Був проведений захід, який визначив, що управління соціальної політики Козятинської міської ради посідає 10 місце у введенні інтелектуальної власності у цифровому середовищі. Проведення заходу відбулося в рамках Проєкту «Digital Вінниччина: цифрові рішення для розвитку громад», який реалізується за підтримки Фонду Східна Європа та Швейцарії в рамках Програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (Програма EGAP). Даний

проект спрямований на впровадження цифрових інструментів у діяльність владних органів та громад Вінниччини з метою покращення ефективності та доступності громадянам різних аспектів публічного управління.

Під час Форуму, який був організований в рамках цього проекту, були обговорені важливі питання, пов'язані з наданням сучасних громадських послуг в умовах воєнного стану. Також велися дискусії щодо впровадження інструментів електронної демократії та електронного урядування, які можуть зробити процес прийняття рішень більш прозорим та учасниками більше відкритими для громадськості.

Окрема увага була приділена процедурі підготовки програм інформатизації громад в умовах воєнного стану. Це важлива складова для забезпечення ефективної роботи владних органів та надання громадянам якісних послуг, навіть в умовах кризового сценарію.

Крім того, під час Форуму були нагороджені відзнаками Вінницької обласної військової адміністрації та обласної ради колективи кращих Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів) області за їхній вагомий внесок у покращення якості обслуговування громадян та впровадження сучасних технологій у роботу органів місцевого самоврядування.

У сучасному світі, Управління соціальної політики активно використовує цифрові технології для покращення доступу до соціальних послуг, ефективного управління даними та забезпечення транспарентності в роботі (рис. 2.2).

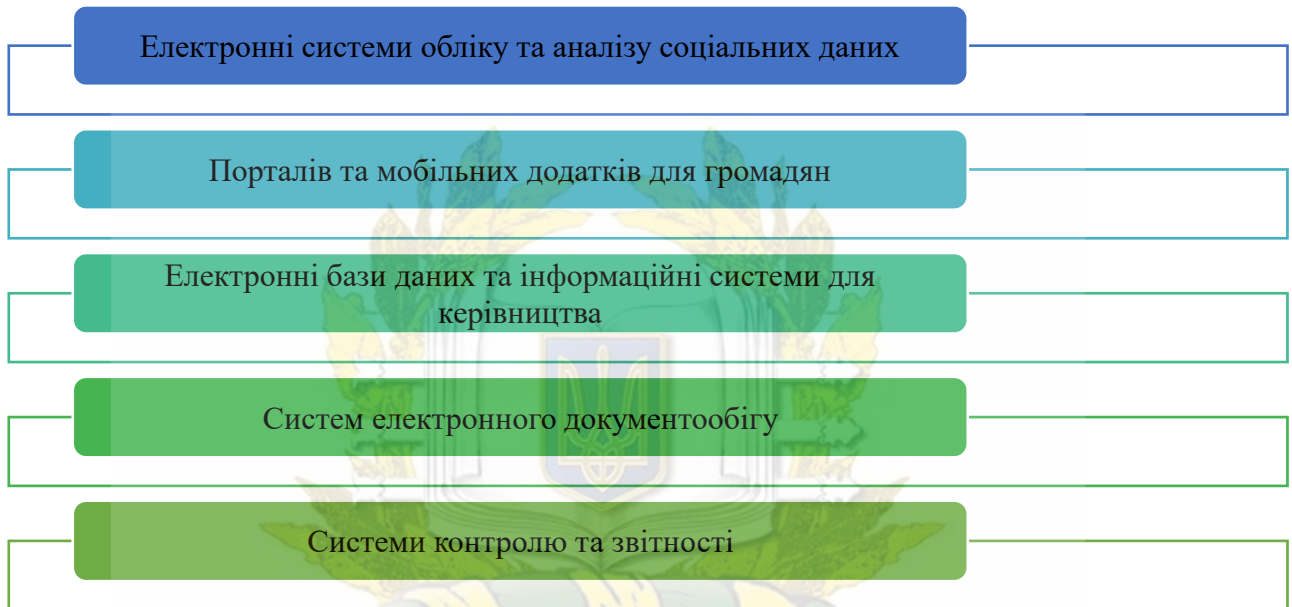

Рисунок 2.2 – Цифрові технології для покращення доступу до соціальних послуг та звітності перед громадою

Сучасне управління соціальною сферою визначається використанням передових технологій, таких як електронні системи обліку та аналізу соціальних даних, портали та мобільні додатки для громадян, системи електронного документообігу, контролю та звітності, а також електронні бази даних для керівництва. Ці інструменти не лише полегшують взаємодію між владою та громадянами, але й забезпечують ефективне управління соціальними програмами, моніторинг використання бюджетних коштів та прийняття обґрунтованих рішень щодо розвитку та оптимізації соціальних послуг.

Захист інтелектуальної власності в цифровому середовищі під час війни є важливим завданням, оскільки військові конфлікти можуть призвести до збитків, пов'язаних з крадіжкою інтелектуальних активів та кібератаками на важливі об'єкти. У період військових дій механізм захисту інтелектуальної інформації в управлінні соціальною політикою Козятинської міської ради зазнав суттєвих трансформацій (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Трансформація механізму захисту інтелектуальної інформації в управлінні соціальною політикою Козятинської міської ради

У 2021 році було зафіксовано приблизно 800 кібератак, у 2022 році ця цифра зросла до майже 1400, а у поточному році вже зареєстровано понад 3500 подібних інцидентів. Це спонукало управління соціальної політики відповідально віднестись до захисту інтелектуальної інформації та впровадити нові інструменти для захист. Захист інтелектуальної власності в цифровому середовищі під час війни вимагає комплексного підходу, включаючи технічні, правові та організаційні заходи для збереження та захисту цінних активів [26].

Таким чином, подана характеристика інформаційної системи не лише допомагає краще розуміти роль і функції даного органу у місцевому самоврядуванні, але й висвітлює важливість його впливу на життя громадян. Ця детальна аналітика розкриває, як орган ефективно взаємодіє з важливими аспектами соціальної політики, щоб забезпечити належний рівень підтримки та задоволення потреб місцевого населення.

2.2 Аналіз впливу цифровізації діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради на дотримання норм захисту інтелектуальної власності

Дотримання норм захисту інтелектуальної власності в соціальній політиці включає законодавчий захист, ліцензування, боротьбу з піратством та незаконним використанням, захист персональних даних, співпрацю з правовласниками, освіту та свідомість персоналу, і впровадження етичних стандартів. Місцеві органи соціальної політики грають ключову роль у вирішенні цих аспектів для забезпечення законності, захисту прав власників та підтримки інновацій у суспільстві (рис 2.4).

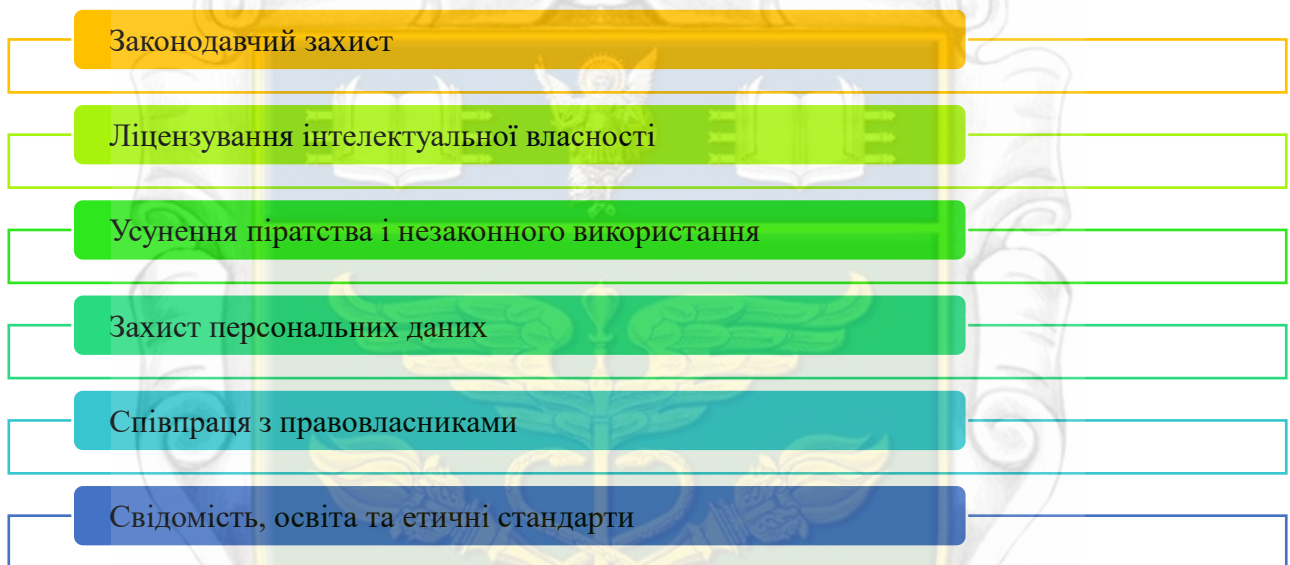

Рисунок 2.4 – Норми захисту інтелектуальної власності у соціальній політиці

Забезпечення дотримання норм захисту інтелектуальної власності в соціальній політиці важливо для забезпечення законності, захисту прав власників інтелектуальної власності та підтримки інновацій в суспільстві.

Електронне урядування (e-government) – це використання інформаційних технологій і електронних засобів зв'язку для поліпшення ефективності та

доступності послуг, які надає держава громадянам і бізнесу, а також для оптимізації внутрішньої роботи органів влади. Електронне урядування може бути інструментом підзвітності влади та участі громади, але для цього важливо впроваджувати конкретні ініціативи та інструменти[27].

Україна впроваджує інноваційний підхід до підвищення доступності та взаємодії з державними службами через мобільний додаток "Дія". Цей інтегрований підхід включає портал електронних послуг для онлайн-звернень, громадські консультації через інтернет-платформи, публікацію відкритих даних для підзвітності, електронні петиції, віртуальні засідання та голосування, сприяння громадському моніторингу та електронна система звітування (рис. 2.5).

Портал електронних послуг	Веб-портал, на якому громадяни можуть знайти інформацію про послуги
Громадські консультації.	За допомогою інтернет-платформ організовуються громадські обговорення та консультації з важливих питань.
Відкриті дані	Громадяни можуть аналізувати та відстежувати діяльність уряду
Електронні петиції.	Створення платформи для подачі і підпису електронних петицій
Віртуальні засідання та онлайн-голосування	Дозволяє громадянам брати участь у прийнятті рішень.
Сприяння громадському моніторингу	Організація ініціатив, що сприяють громадському моніторингу діяльності органів влади.
Електронна система звітування	Публікація звітів органами влади та залучення громадян до комунікації.

Рисунок 2.5 – Перелік електронних послуг доступних на платформі «Дія»

Ці інструменти сприяють взаємодії між владою та громадянами, забезпечують прозорість та активну участь громади у прийнятті рішень. Впровадження таких ініціатив може сприяти підзвітності влади і покращити участь громади в процесах урядування [28].

SWOT-аналіз захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі України допомагає визначити сильні та слабкі сторони системи захисту інтелектуальної власності, а також можливості та загрози, які впливають на цей процес. SWOT-аналіз захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі управління соціальної політики Козятинської міської ради представимо у таблиці 2.2.

Таким чином, SWOT-аналіз дає можливість керівництву зрозуміти поточний стан захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі та визначити шляхи покращення цієї ситуації. З даного аналізу можна зробити висновок, що потрібно корегувати законодавство та надавати більш детальні інструкції щодо використання програм проводити тренінги для працівників управління.

Для аналізу впливу цифровізації діяльності Управління соціальної політики Козятинської міської ради на дотримання норм захисту інтелектуальної власності, слід враховувати декілька ключових аспектів:

1. Захист інформаційних ресурсів. Спрощена доступність до інформаційних ресурсів через цифрові системи може збільшити ризик витоку конфіденційної інформації. Важливо визначити, які дані вважаються конфіденційними і прийняти заходи для їх захисту.

2. Ліцензування програмного забезпечення. Якщо в Управлінні використовуються програмні засоби, необхідно перевірити, чи є всі ліцензії легальними та актуальними. Використання піратського програмного забезпечення може порушувати права інтелектуальної власності [29].

Таблиця 2.2 – SWOT-аналіз захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі

Сильні сторони (Strengths):	Можливості (Opportunities):
• Законодавство. Управління відповідне законодавство щодо інтелектуальної власності, яке визнає права та обов'язки власників інтелектуальних прав. • Міжнародні домовленості. • Управління є учасником міжнародних угод і конвенцій, які регулюють захист інтелектуальної власності, що сприяє міжнародній співпраці в соціальній сфері • Розвиток ІТ-галузі. • Управління має потужний інформаційний сектор та інноваційну галузь, що потребують захисту інтелектуальної власності.	• Зростання ІТ-галузі. • Розвиток інформаційних технологій в Україні створює нові можливості для інновацій та захисту інтелектуальної власності в управлінні. • Міжнародна співпраця. • Управління може співпрацювати з іншими країнами для покращення захисту інтелектуальної власності та обміну досвідом в соціальній сфері.
Слабкі сторони (Weaknesses):	Загрози (Threats):
• Корупція. • Корупція в управлінні може впливати на ефективність захисту інтелектуальної власності і створювати проблеми для бізнесу. • Недостатня освіченість. • Середній рівень освіченості працівників управління щодо захисту інтелектуальної власності може бути недостатнім. • Судова система. Недоліки у судовій системі можуть призвести до затримок та несправедливих рішень у справах інтелектуальної власності.	• Піратство та підробки. • Загрози з боку піратів і підробників можуть нанести шкоду інтелектуальним правам. • Зміна законодавства. • Зміни у законодавстві можуть вплинути на захист інтелектуальної власності та створити невизначеність для соціальної сфери. • Конкуренція на ринку. Зростаюча конкуренція в ІТ-галузі може змусити управління активніше захищати свої інтелектуальні права.

3. Захист інформаційних баз даних. Управління соціальної політики може зберігати велику кількість інформації в базах даних. Важливо забезпечити захист цих баз даних від несанкціонованого доступу та втрати даних.

4. Авторське право і контент. Якщо Управління створює власний контент, такий як документи, рекламні матеріали чи веб-сайт, важливо дотримуватися авторського права та правил використання інтелектуальної власності інших авторів.

5. Захист веб-ресурсів. Управління має веб-сайт чи інші онлайн-ресурси, важливо забезпечити їх захист від кібератак та зламів, які можуть стати загрозою для інтелектуальної власності.

6. Угоди та ліцензії. Управління повинно укладати відповідні угоди та ліцензії з іншими організаціями чи партнерами, які включають умови використання інтелектуальної власності.

7. Співпраця з юридичними консультантами [30]. Важливо мати доступ до юридичних експертів, які можуть консулювати управління з питань інтелектуальної власності та вирішувати юридичні аспекти.

Таким чином, загальний вплив цифровізації на дотримання норм захисту інтелектуальної власності буде залежати від конкретних дій та політики Управління. Важливо постійно моніторити цю ситуацію та вживати заходів для забезпечення належного захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі [31].

Моніторинг захисту інтелектуальної інформації у соціальній політиці може використовуватися, особливо якщо владні органи чи організації активно використовують цифрові технології та мають значну кількість конфіденційної інформації. Однак наявність та обсяг моніторингу можуть варіюватися в залежності від конкретної організації та її потреб.

Управління соціальної політики Козятинської міської ради не має окремого відділу моніторингу та оцінки захисту інтелектуальної власності у цифровому

середовищі, що може призводити до потенційних ризиків і загроз для конфіденційності та цілісності інформації та інтелектуальних активів, які використовуються в роботі управління соціальної політики [32].

Відсутність спеціалізованого відділу для моніторингу та оцінки захисту інтелектуальної власності може викликати недостатній контроль над інтелектуальними активами та інформацією управління.

Потенційні кіберзагрози загрожують втратою або пошкодженням важливої інформації через недостатній захист інтелектуальної власності. Брак контролю над інтелектуальною власністю може викласти конфіденційну інформацію на ризик витоку чи несанкціонованого доступу. Недотримання правил захисту інтелектуальної власності створює правові проблеми, порушуючи авторські права та викликаючи юридичні труднощі (рис. 2.6). Порушення захисту інтелектуальної власності може також завдати шкоду репутації управління соціальної політики та підірвати довіру громади [33].

Рисунок 2.6 – Ризики та недоліки в управлінні інтелектуальною власністю в сфері соціальної політики

Таким чином, для вирішення проблем необхідно створити відділ моніторингу та оцінки захисту інтелектуальної власності, призначити відповідальних співробітників та розробити стратегію захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі. Такий підхід сприятиме зменшенню ризиків і забезпечить належний захист інтелектуальних активів, використовуваних у рамках соціальної політики.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РІВНІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

3.1 Нові шляхи та методи удосконалення організаційно – функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування.

Удосконалення організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування важливе для стимулювання інноваційного розвитку регіонів та захисту інтересів місцевого бізнесу та творчої спільноти.

Місцеві органи самоврядування в Україні розвивають нові підходи до підтримки інновацій та захисту інтелектуальної власності. Ініціативи включають створення інноваційних екосистем через розвиток технологічних парків та інкубаторів, організацію освіти та навчання для підвищення обізнаності щодо інтелектуальної власності, розвиток інформаційно-консультаційних центрів для підприємств та інноваторів, фінансову підтримку інновацій через гранти та позики, створення патентних центрів для спрощення отримання патентів, співпрацю з міжнародними організаціями та лобіювання за вдосконалення законодавства з питань інтелектуальної власності (рис. 3.1).

Ці ініціативи спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку інновацій та забезпечення ефективного захисту прав на інтелектуальну власність в регіональному контексті [35]. Таким чином, удосконалення організаційно-функціонального забезпечення механізму захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування сприяє створенню

сприятливого інноваційного середовища та забезпечує захист інтересів місцевої спільноти.

Рисунок 3.1 – Нові шляхи і методи у напрямку захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування

Стратегія розвитку системи соціальних послуг в Україні на період 2021-2025 років, яку надалі будемо називати «Стратегією», визначає ключові напрями діяльності, цілі та основні завдання, спрямовані на впровадження державної політики у сфері надання соціальних послуг в Україні. Розроблення цієї Стратегії мотивоване потребою створення сприятливих умов для підтримки якісного життєвого середовища, забезпечення розвитку особистості, її самореалізації та правозахисту. [36].

Стратегія визначає важливий курс дій для подальшого розвитку системи соціальних послуг в Україні, відповідаючи сучасним викликам та завданням на шляху до сталого розвитку та підвищення якості життя громадян. Стратегія призначена для визначення спрямованих на комплексну цифрову трансформацію всіх компонентів системи соціального захисту населення напрямів та завдань на основі єдиних підходів, стандартів і технологій.

У цьому контексті, Стратегія має на меті:

1. Досягнення європейських стандартів функціонування інституцій соціального захисту.
2. Надання послуг соціального характеру.
3. Забезпечення фінансової стабільності соціальної сфери.
4. Підвищення прозорості соціальної сфери.
5. Оптимізація адміністративних видатків в цій сфері.

Для досягнення цих цілей, Стратегія передбачає створення інформаційної системи, яка базується на новітніх інформаційних і управлінських технологіях та відповідає сучасним стандартам якості обслуговування громадян.

Єдина інформаційна система соціальної сфери, реалізована через Єдину інформаційну систему соціальної сфери, має включати створення єдиної інформаційної бази шляхом інтеграції ресурсів інституцій соціального захисту з іншими державними ресурсами, централізацію процесів для уникнення дублювання, стандартизацію та автоматизацію процесів звернень громадян, централізований моніторинг звернень, електронний документообіг, підвищення продуктивності та якості обслуговування громадян, автоматизований моніторинг фінансових потоків, захист персональних даних та інформації, а також підвищення рівня довіри населення до інституцій соціального захисту. Ці функції спрямовані на створення ефективної та довірчої системи надання соціальних послуг, забезпечення захисту даних та зручного доступу громадян до необхідних сервісів.

Отже, ця Стратегія спрямована на модернізацію і оптимізацію соціального захисту населення за допомогою інформаційних технологій та стандартів, що дозволить покращити якість надання соціальних послуг та ефективність управління цим сектором [37].

Стратегія спрямована на підвищення ефективності соціального захисту громадян через створення єдиного реєстру та мережі сервісних центрів.

Забезпечення доступу до електронних послуг, оптимізація управління фінансами, впровадження електронного документообігу та технологічний розвиток є ключовими завданнями. Перехід до електронних систем має сприяти зменшенню витрат та покращенню обслуговування громадян, сприяючи підвищенню довіри до соціальних установ [38].

Механізм впровадження цієї Стратегії включає в себе виконання законодавчих актів, які стосуються соціальної сфери, створення нових нормативних актів, необхідних для цифрової модернізації цієї галузі, проведення пілотних проектів для розробки Єдиної інформаційної системи соціальної сфери або її окремих компонентів та моніторингу ходу виконання цієї Стратегії.

Таким чином, нормативно-правове та фінансове забезпечення передбачається здійснити шляхом системного перегляду нормативно-правових актів, що регулюють соціальний захист населення, і внесення змін до них. Фінансування Стратегії планується забезпечити коштами державного бюджету, міжнародної технічної допомоги та інших джерел, які не суперечать законодавству [41].

Для успішної реалізації стратегії в галузі захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі та ефективного моніторингу соціальної сфери необхідно враховувати міжнародний досвід та використовувати передові технології. Для досягнення цих цілей, важливо залучити міжнародних експертів і наукові установи, які можуть надати об'єктивну оцінку та поради. Крім того, створення спеціалізованого відділу або делегування відповідальності існуючому відділу для моніторингу та оцінки захисту інтелектуальної власності є кроком до покращення в цьому напрямку. Розробка чітких інструкцій, навчання персоналу та використання сучасних технологічних рішень становлять ключові елементи для забезпечення прозорості та надійного захисту інтелектуальних активів. [42, 43].

3.2 Обґрунтування дієвості запропонованих методів в умовах розвитку цифрового суспільства

SWOT-аналіз для оцінювання стратегії публічної організації в сфері захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі дозволяє систематизувати внутрішні та зовнішні фактори, виявляти сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози.

Заносимо до стовпчика 1 (табл. 3.1) фактори макро - та мікросередовища, які впливають на вирішення проблем в сфері захисту інтелектуальної сфери в цифровому середовищі, які є найбільш важливими для підтримання і мають тенденцію до змін, створюючи тим самим нові можливості або загрози (так звані рушійні сили у сфері захисту інтелектуальної сфери в цифровому середовищі). Оцінюємо за 10-бальною шкалою їх важливість для захисту інтелектуальної сфери в цифровому середовищі. (наприклад, як у стовпчику 2 табл. 3.1).

Далі визначаємо імовірності того, що зміна кожного фактора буде сприятливою (P_{i3}) або несприятливою ($P_{\zeta3}$) для сфери захисту інтелектуальної сфери в цифровому середовищі., причому $P_{i3} + P_{\zeta3} = 1$ (теоретично можливо й ≤ 1 , якщо існує імовірність, що фактор не змінюватиметься, стовпчики 3 та 5 табл. 3.1).

Знаходимо добутки $P_{i3} * B_i$ та $P_{\zeta3} * B_i$ (стовпчики 4 та 6 табл. 3.1) й підсумовуємо отримані значення. Порівнюючи їх, визначаємо, чого у управління більше – можливостей чи загроз. У даного підприємства значно більше загроз, аніж можливостей ($32,6 < 47,6$)[28].

Далі оцінюємо за 10-бальною шкалою рівень, досягнутий кожним конкурентом за кожним фактором (стовпчики 3, 5, 7 табл. 3.2; найкраще значення – 10 балів, найгірше – 1 бал).

Таблиця 3.1 – Аналіз можливостей та загроз

Фактори	Важливість, балів B_i	Сприятлива зміна (можливість)		Несприятлива зміна (загроза)	
		Імовірність, P_{i3}	$P_{i3} * B_i$	Імовірність, $P_{\zeta3}$	$P_{\zeta3} * B_i$
1	2	3	4	5	6
Збільшення фінансування	9	0,4	3,6	0,6	4,5
Зростання незахищених верств населення, які не знають про захист інтелектуальної власності у цифровій сфері	8	0,3	2,4	0,7	5,6
Зростання кібератак	9	0,7	6,3	0,3	2,7
Невисока платоспроможність	10	0,1	1,0	0,9	9,0
Зростання досягнень у розробці ІТ у сфері захисту	6	0,7	4,2	0,3	1,8
Зростання ІТ рішень для захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі	7	0,4	2,8	0,6	4,2
Політичні фактори	9	0,2	1,8	0,8	7,2
Законодавчі зміни	7	0,3	2,1	0,7	4,9
Недофінансування	9	0,4	3,6	0,6	4,5
Зміна вимог до зовнішніх умов	8	0,6	4,8	0,4	3,2
Всього:	-	-	32,6	-	47,6

Для визначення більш дієвого фактору перемножуємо для кожної категорії вагові коефіцієнти на оцінки досягнутого рівня в балах та підсумовуємо отримані результати. У нас Відділ при міській раді має значення звичайної конкурентної сили 7,85 бала, Стороні експерти – 7,05 бала, відділ моніторинга та оцінки в управлінні – 9,35 бала, тобто його позиція є найкращою [42].

Враховуємо відносну важливість факторів множенням стовпчика 2 на стовпчик 9 і підсумовуємо результат стовпчика 10. Це і є абсолютна сила; якщо вона додатна, відділ має більше сил, аніж слабкостей, і навпаки.

У відділа, що розглядається, абсолютна конкурентна сила ($0 < +1.1$), тобто воно має більше сильних сторін, ніж слабких[44].

Таблиця 3.2 – Аналіз сильних та слабких сторін

Фактори	Вага P_i	Стороні експерти		Відділ в міській раді оцінки й захисту		Відділ моніторингу та оцінки захисту			
		$\dot{A}_{1i}$	$* \dot{A}_{1i}$	$\dot{A}_{2i}$	$* \dot{A}_{2i}$	Звичайна $\dot{A}_{\ddot{i}i}$	P_i *	Абсолютна $\Delta_{\ddot{i}i}$	P_i *
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Якість послуг	0,15	10	1,50	8	1,20	10	1,50	0	0
Широта надання послуг	0,15	10	1,50	7	1,05	10	1,50	0	0
Тривалість гарантії	0,05	10	0,50	4	0,20	10	0,50	0	0
Прийнятність надання послуг	0,20	5	1,00	9	1,80	8	1,60	+3	0,6
Привабливість надання послуг	0,10	8	0,80	9	0,90	8	0,80	0	0
Широта мережі	0,10	5	0,50	2	0,20	10	1,00	+5	0,5
Послуги при консультації	0,05	10	0,50	2	0,10	10	0,50	0	0
Отримання інформативних повідомлень	0,05	7	0,35	9	0,45	10	0,50	+3	0,15

Продовження таблиці 3.2

Використання програм для захисту інтелектуальної інформації	0,05	6	0,30	9	0,45	1	0,05	-5	- 0,25
Імідж	0,10	9	0,90	7	0,70	10	1,00	+1	0,1
Сила:			7,85		7,05		9,35		+1,1

3. Складаємо першу матрицю SWOT-аналізу (табл. 3.3). Серед можливостей є: зростання досягнень у розробці ІТ у сфері захисту (1,8); зростання ІТ рішень для захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі (4,2); збільшення фінансування (4,5). Загрозами є: невисока платоспроможність (9,0); зростання незахищених верств населення, які не знають про захист інтелектуальної власності у цифровій сфері (5,6); зростання кібератак (2,7); законодавчі зміни (4,9); політичні фактори (7,2); зміна вимог до зовнішніх умов (3,2); недофінансування (4,5). До сильних сторін належать: прийнятність надання послуг(+3); широта надання послуг (+5); отримання інформативних повідомлень про захист інтелектуальної власності у цифровому середовищі (+3); послуги при консультації (+3); Імідж (+1). Слабкою стороною є використання програм для захисту інтелектуальної інформації (-0,25).

Таблиця 3.3 – Перша матриця SWOT-аналізу

Можливості (О)	Загрози (Т)
- Зростання досягнень у розробці ІТ у сфері захисту (1,8) - Зростання ІТ рішень для захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі (4,2) - Збільшення фінансування (4,5)	- Невисока платоспроможність (9,0) - Зростання незахищених верств населення, які не знають про захист інтелектуальної власності у цифровій сфері (5,6) - Зростання кібератак (2,7) - Законодавчі зміни (4,9) - Політичні фактори (7,2) - Зміна вимог до зовнішніх умов (3,2) - Недофінансування (4,5)

Продовження таблиці 3.3

Сили (S)	Слабкості (W)
- Прийнятність надання послуг(+3) - Широта надання послуг (+5) - Отримання інформативних повідомлень про захист інтелектуальної власності у цифровому середовищі (+3) - Послуги при консультації (+3) - Імідж (+1)	Використання програм для захисту інтелектуальної інформації (-0,25)

4. Комбінуємо можливості та загрози, сильні та слабкі сторони у заключній матриці SWOT - аналізу (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Заключна матриця SWOT-аналізу

	Можливості (O)	Загрози (T)
	- Зростання досягнень у розробці ІТ у сфері захисту (1,8) - Зростання ІТ рішень для захисту інтелектуальної власності у цифровому середовищі (4,2) - Збільшення фінансування (4,5)	- Невисока платоспроможність (9,0) - Зростання незахищених верств населення, які не знають про захист інтелектуальної власності у цифровій сфері (5,6) - Зростання кібератак (2,7) - Законодавчі зміни (4,9) - Політичні фактори (7,2) - Зміна вимог до зовнішніх умов (3,2) - Недофінансування (4,5)

Продовження таблиці 3.4

Сили (S) - Прийнятність надання послуг(+3) - Широта надання послуг (+5) - Отримання інформативних повідомлень про захист інтелектуальної власності у цифровому середовищі (+3) - Послуги при консультації (+3) - Імідж (+1)	Поле SO («Максі-Максі»)	Поле ST («Максі-Міні») ВИСНОВОК: Проводити інформативні дослідження, знаходити причини та розробляти програми для зменшення негативних наслідків, покращувати інформативність серед населення. Запровадити відділ моніторингу та оцінки для отримання інформації.
Слабості (W) - Використання програм для захисту інтелектуальної інформації (-0,25)	Поле WO («Міні-Максі»)	Поле WT («Міні-Міні») рік,

Аналіз SWOT вказує на те, що у розрахунках виявляється більше загроз, ніж можливостей (стовпчик T), а також більше сил, ніж слабкостей (рядок W). Поле WT («сили-загрози» або «максі-міні») на перетині рядка і стовпчика вказує на те, що стратегія WT, орієнтована на укріплення сил для захисту від загроз, є пріоритетною.

За результатами проведеного SWOT-аналізу в області виявлено потребу в інформативній роботі з населенням для усвідомлення і розуміння потенційних загроз та можливостей. Необхідно впроваджувати ефективні комунікаційні стратегії, спрямовані на підвищення обізнаності громадськості щодо інтелектуальної власності та кібербезпеки.

Для вирішення визначеної проблеми неправильної згрупованості статистичних даних, неповноти даних та через встановлення пріоритету дослідження, можна на мою думку запровадити схему за якою відділ МІО навчити робити дослідження та запровадити дослідження у сфері захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві у табл. 3.5

Необхідно враховувати, що без належного дослідження, яке має бути проведене з різних джерел публічного адміністрування, неможливо забезпечити достовірність даних. Це має велике значення на етапі розробки програми, і для досягнення успіху необхідна співпраця всіх гілок влади.

Таблиця 3.5 – Функції відділу МІО для досліджень

МІО (підготовка)	Розробити листи; місцеві органи влади; обласні органи влади
МІО (збір даних)	Інформація про інтелектуальну власність включає перелік та опис активів, таких як патенти, авторські права, торгові марки та інше. Це також охоплює дані щодо доступу до цієї інформації, історії доступу, ліцензій і угод, а також відомості про інциденти та моніторинг безпеки систем і мереж інтелектуальної власності.
МІО (збір даних)	Надіслати лист до Громадському сектору , щоб вони зібрали координаційну раду по місту й по області, які працюють у районах попросили також інформацію.
МІО (збір даних)	Усі програми, які існували з період 2014-2023 роки. По яким працювали. Треба проаналізувати, Які заходи проводились по області? Що робилось? По рокам й місяцям.
МІО (збір даних)	Після отримання даних. Розробити сводні таблиці даних.

Продовження 3.5

МІО (оцінка, аналіз)	Звірити дані статистики тощо. Зробити профіль по основним показникам по цим даним по кожному пункту окремо.
МІО (аналіз)	Впровадити програми, розроблені протягом останніх 5 років, та провести їх аналіз. Оцінити, наскільки ефективно ці програми вплинули на зниження або підвищення рівня захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі.
МІО (рішення)	Розробити програму керування соціальною політикою спільно з координаційними радами на міському та обласному рівнях, з включенням представників Міської ради та обласної ради.
МІО (аналіз, збір даних, моніторинг)	Спостереження та оцінка даних на різних етапах реалізації програми. Це включає в себе всі дані, які повинні бути зібрані згідно з таблицею, яку підготували фахівці Міського інформаційного центру та зберігати їх у електронному форматі. Впровадження програми в управлінні соціальної політики Козятинської міської ради.

Для забезпечення ефективності та тривалості заходів у сфері соціальної політики потрібно виконати наступні основні завдання:

Розвиток системи захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Це охоплює комплекс політичних і соціально-економічних заходів, спрямованих на поліпшення умов життя, виховання та інші аспекти.

Збільшення відповідальності різних суб'єктів державного управління та місцевого самоврядування за захист інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Це включає в себе визначення обов'язків щодо забезпечення соціального благополуччя населення і боротьби з кібератаками, а також внесення відповідних змін до нормативно-правової бази. Внесення змін і доповнень до галузевих законів, державних програм і підзаконних актів для вирішення проблеми захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

Створення сприятливого суспільно-політичного середовища, яке сприяє зміні у влади і громадян щодо важливості захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Також необхідно формувати свідомість про небезпеку кібератак і сприяти ініціативам, спрямованим на їх запобігання.

Заходи, які було наведено, спрямовані на поліпшення якості і тривалості соціальної політики, і вони охоплюють різні аспекти в соціально-економічній сфері:

1. Подолання бідності.
2. Зменшення рівня безробіття.
3. Контроль над міграційними процесами.
4. Протидія бездомності та бездоглядності.
5. Забезпечення гідної якості життя, праці, побуту та соціальних гарантій.
6. Реформа системи соціальної сфери.

У сфері посилення впливу громадянського суспільства важливо залучити громадські організації до активної боротьби з кібератаками та захисту населення, що має обмежений доступ до захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі. Сприяти підвищенню громадської свідомості та розв'язанню проблеми, пов'язаної з захистом інтелектуальної власності в цифровому середовищі, важливо для створення сприятливих умов розвитку громадянських об'єднань, спрямованих на покращення якості життя громадян та зміцнення захисту інтелектуальної власності. Додаткові заходи включають покращення системи післядипломної освіти в сфері захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі, збільшення рівня інформованості громадян через різноманітні освітні заходи та рекламу на тему захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі [48].

Перший напрямок включає в себе важливі заходи: Робота з групами у зоні ризику:

1. Здійснення спрямованих заходів з взаємодії з групами, які перебувають у зоні ризику та мають високий пріоритет для конкретної місцевості, органу влади або місцевого самоврядування.

2. Розрахунок кількості осіб у різних рівнях ризику – оцінка приблизної кількості осіб у різних рівнях ризику, які є цільовими для конкретної місцевості, органу влади або місцевого самоврядування.

Для виконання завдань, пов'язаних з першим напрямком, можуть бути залучені наступні державні органи на центральному і місцевому рівнях: Міністерство соціальної політики, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Міністерство молоді та спорту, Міністерство внутрішніх справ, Національна поліція, Адміністрація Державної прикордонної служби, Державна міграційна служба, Міністерство оборони, Міністерство інфраструктури, Міністерство у справах ветеранів, Міністерство культури та інформаційної політики, Державний комітет телебачення і радіомовлення, Державна служба з етнополітики та свободи совісті, Державна служба з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Державна служба з питань праці, Міністерство юстиції, Державна соціальна служба [49].

Другий напрямок включає в себе наступне:

- Проведення заходів щодо захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі спільно з державними та місцевими органами влади. Це включає в себе дії, спрямовані на вирішення або зниження соціально-економічних причин проблеми.

Третій напрямок передбачає:

- Забезпечення нормативно-правового регулювання участі різних центральних і місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування у виконанні завдань, пов'язаних з політикою захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі.

Для досягнення цих цілей, перш за все, потрібно використовувати і виконувати вже існуючі вимоги чинного законодавства, які надають різним органам держави та місцевого самоврядування право брати участь (або вказують на можливість цього) у впровадженні загальнодержавної та/або місцевої політики з захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі та, за необхідності, вносити зміни до чинної нормативно-правової бази [50].

Координаційну функцію цієї діяльності повинен виконувати Кабінет Міністрів України. Таким чином, для вирішення проблеми організаційна структура підприємства зміниться та буде виглядати так (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Організаційна структура після відкриття відділу

Таким чином, впровадження нового відділу та розробка під нього програми відіграватиме ключову роль у стратегічних пріоритетах управління соціальною політикою Козатинської міської ради. Цей ініціативний крок спрямований на вирішення актуальних завдань, пов'язаних із захистом інтелектуальної власності в цифровому середовищі та підтримкою сучасних стандартів управління в цій сфері. Розгортання такого відділу не лише забезпечить адекватний захист від потенційних загроз, але й сприятиме ефективній адаптації до швидкозмінюючих технологічних реалій, що визначають сучасний розвиток суспільства.

У контексті загальнонаціональних викликів, пов'язаних із цифровізацією, розробка стратегії інтелектуальної власності стає ключовим завданням у сфері соціальної політики України, оскільки це визначає вектор розвитку та забезпечує конкурентоспроможність країни в умовах глобальних технологічних трансформацій.

Стратегія має сприяти розвитку інновацій та забезпеченню захисту прав інтелектуальної власності для сприяння стабільному соціальному та економічному розвитку країни. Ось декілька ключових напрямків для такої стратегії:

1. Законодавча база та політика. Першим кроком є оновлення законодавчої бази щодо інтелектуальної власності з огляду на цифрову епоху. Спеціалізована політика повинна підтримувати розвиток технологій та інновацій, а також забезпечувати ефективний захист прав власників інтелектуальної власності.

2. Освіта і підвищення обізнаності. Соціальна політика має передбачати програми з підвищення обізнаності населення та бізнесу щодо інтелектуальної власності. Люди повинні розуміти важливість захисту своїх інновацій та ідей.

3. Підтримка інновацій. Уряд має створити сприятливі умови для розвитку інновацій та стартапів. Це може включати фінансову підтримку,

податкові стимули та інші заходи, спрямовані на стимулювання інновацій в цифровому середовищі.

4. Захист прав власників інтелектуальної власності.

Важливо забезпечити ефективний захист прав власників інтелектуальної власності в онлайн-середовищі. Це включає в себе боротьбу з піратством, контрафактом та іншими порушеннями прав.

5. Міжнародна співпраця. Управління повинно активно співпрацювати з міжнародними організаціями та іншими країнами у сфері інтелектуальної власності. Це допоможе забезпечити глобальний захист прав власників інтелектуальної власності та сприятиме розвитку міжнародного обміну технологіями.

6. Формування інфраструктури. Уряд повинен інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури, включаючи швидкий і доступний інтернет, щоб сприяти розповсюдженню інновацій та розвитку цифрової економіки.

7. Регулювання та стандартизація. Важливо регулювати та стандартизувати сферу інтелектуальної власності в цифровому середовищі, щоб забезпечити відкритий та справедливий доступ до технологій та інновацій.

Ця стратегія повинна бути розроблена спільно з участю урядових органів, бізнесу, академічних установ та громадськості з метою забезпечення сталого соціального та економічного розвитку України в умовах цифрової епохи.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Таким чином була досягнена мета роботи дослідження захисту інтелектуальної власності в контексті цифрового суспільства на прикладі Козятинської міської ради.

У розділі 1 були розглянуті нормативно-правові засади захисту інтелектуальної власності у цифровому суспільстві є надзвичайно важливими для забезпечення прав і інтересів творців та правовласників у цифровому середовищі. Основними нормативними документами, що регулюють цей питання, можуть бути закони, конвенції та міжнародні домовленості.

Загалом, нормативно-правові засади захисту інтелектуальної власності в цифровому суспільстві грають важливу роль у збереженні та стимулюванні інновацій, творчості і розвитку економіки.

У розділі 2 розглянуто захист інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування вимагає спеціальних заходів та політики для забезпечення прав власників та стимулювання інноваційної діяльності на місцевому рівні. Можливими шляхами інтелектуальної власності на рівні місцевого самоврядування є:

Місцеві органи влади можуть розробити і прийняти правові акти, які регулюють питання інтелектуальної власності на своїй території. Ці акти можуть містити положення про реєстрацію прав на інтелектуальну власність, вирішення суперечок, сприяння інноваційній діяльності тощо.

Місцеві органи можуть надавати фінансову підтримку та створювати інфраструктуру для розвитку інноваційних підприємств та стартапів. Це може включати в себе створення інкубаторів, акцій із залучення інвестицій, та надання грантів.

Органи місцевого самоврядування можуть сприяти інформаційній освіті щодо прав інтелектуальної власності серед місцевого бізнесу та інших зацікавлених сторін. Вони також можуть надавати консультації та підтримку у справах інтелектуальної власності.

Місцеві органи можуть співпрацювати з національними владними структурами та іншими організаціями, які займаються захистом інтелектуальної власності, для забезпечення відповідності місцевих практик національному законодавству.

Місцеві органи можуть підтримувати ініціативи, спрямовані на розвиток мистецтва, культурної спадщини та творчості. Це може включати в себе захист авторських прав та надання можливостей для творчих людей.

Забезпечення захисту інтелектуальної власності на рівні органів місцевого самоврядування важливо для створення сприятливого середовища для інновацій та розвитку місцевої економіки. Це також сприяє захисту прав власників та сприяє створенню культури поваги до інтелектуальної власності на рівні місцевої громади.

Управління соціальної політики міської ради відповідає за вирішення питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням і підтримкою місцевого населення.

Основні завдання та функції такого управління можуть включати:

- Управління спільно з іншими відділами та комітетами міської ради розробляє та впроваджує програми та проекти, спрямовані на підтримку вразливих категорій населення, таких як пенсіонери, інваліди, безробітні тощо.
- Управління може здійснювати контроль та надавати допомогу у наданні різноманітних соціальних послуг, таких як медична допомога, житлова підтримка, послуги соціальних працівників тощо.
- Управління відповідає за розгляд та призначення соціальних допомог та субсидій, а також за контроль за їх використанням.

- Управління співпрацює з громадськими організаціями, що працюють з вразливими групами, та організовує різні заходи та ініціативи для підтримки цих груп.

- Управління може проводити моніторинг соціальної ситуації в місті, збирати статистику та аналізувати дані для розробки ефективних програм та рішень у сфері соціальної політики.

Загалом, цифрова трансформація може полегшити та покращити діяльність Управління соціальної політики, але вона також створює нові виклики у сфері захисту інтелектуальної власності і конфіденційності даних. Для забезпечення дотримання норм захисту інтелектуальної власності, Управління має розробити чітку політику та процедури, а також забезпечити відповідну підготовку та навчання свого персоналу також створити відділ моніторингу та оцінки інтелектуальної власності у цифровому середовищі.

У третьому розділі проаналізована стратегія впровадження цифротизації у соціальну сферу та стратегія інтелектуальної власності та наданні рекомендації створення програми для дослідження по захисту інтелектуальної власності, також надані ключові частини програми з якою буде працювати новостворений відділ та впроваджувати нові статистичні дані, які будуть в наявності й з якими можна буде зробити повноцінний аналіз. Зроблений рейтинговий СВОТ – аналіз підтверджує, що кращим методом було б створення такого відділу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Первісна декларація Лессіґа про інтелектуальні громади.англ. оригінал [Архівовано 7 вересня 2022 у Wayback Machine.]
2. "People". Center for the Study of the Public Domain. Archived from the original on 2 February 2018. Retrieved 8 April 2018.
3. Litman, Jessica (2017). Digital Copyright. doi:10.3998/mpub.9798641. ISBN 978-1-60785-418-0. S2CID 168807860.
4. Його твори радикалізували хакерів. Тепер він хоче їх викупити». Провідні. ISSN 1059-1028. В архіві від оригіналу 23 жовтня 2020 року. Отримано 22 жовтня 2020.
5. Піддубний О.Ю. Проблеми авторського права в сфері новітніх комп'ютерних технологій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2023. 24
6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. ВВР України. 1996 № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 13. Ст. 64. А.В. Аксютіна, О.В. Нестерцова-Собакаръ, В.В. Тропін, О.М. Тропіна 134. URL: <http://surl.li/niivw>.
8. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст.32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
9. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994 № 7. Ст. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>

10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року. ВВР України. 1994. № 7. Ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
11. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року. ВВР України. 1999. № 32. Ст. 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
12. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року. ВВР України. 1993. № 21. Ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>
13. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17 січня 2002 року. ВВР України. 2002. № 17. Ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2953-14#Text>
14. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року. ВВР України. 2003. № 31. Ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
15. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України від 5 липня 1994 року. ВВР України. 1994. № 31. Ст. 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр#Text>
16. Про дію міжнародних договорів в Україні: Закон України від 22 грудня 1993 року. ВВР. 1994. № 50. Ст. 473. 47. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 1994 року. ВВР України. 1994. № 10. Ст. 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3767-12#Text>
17. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 року. ВВР України. 2004. № 9. Ст. 79. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
18. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник. В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С.

Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. К. : Національна академія управління, 2018. 278 с. URL: <http://surl.li/nnhdn>

19. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: Підручник. В. Д. Базилевич. К. : Знання, 2017. 431 с.

20. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник. І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ», 2023. 237с

21. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 199-202. URL: <http://surl.li/nnhdz>

22. Дмитришин В. С. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні. В. С. Дмитришин. К. : Інст. інтел. власн. і права, 2008. 248 с. URL: <http://surl.li/nnheg>

23. Енциклопедія інтелектуальної власності. за ред. проф. П. П. Крайнева. К. : Старт-98, 2022. 660 с.

24. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія. Юрінком Інтер, 2018. 280 с. URL: <http://surl.li/nnhep>

25. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: Підручник. Істина, 2017. 208 с.

26. Лазебний В. С., Розорінов Г. М., Толюпа С. В. Основи інтелектуальної власності та її захисту : Видавництво «Ліра-К», 2021. 160 с. URL: <http://surl.li/nnhew>

27. Орлюк О. П., Андросук О. Б. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч.закладів. За ред.О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2017. 344 с. URL: <http://surl.li/nnhff>

28. Право інтелектуальної власності: Акад. Курс. О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2017. 696 с. URL: <http://surl.li/nnhff>
29. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. К. : Центр учбової літератури, 2022. 270 с. URL: <http://surl.li/niivw>
30. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. Вид. 2, змін. І доп. О. П. Світличний. К.: НУБіП України, 2020. 355 с. URL: <http://surl.li/nnhge>
31. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник. В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. с. 233-234 90. Франчайзинг: Навчальний посібник. За ред. О. Є. Кузьміна. К.: Знання, 2021. 267 с. URL: <http://surl.li/iakzp>
32. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність: Навч. посібн. /Г. В. Черевко. К. : Знання, 2018. 412 с. URL: <http://surl.li/nnhgu>
33. Юскаєв В. Б. Інтелектуальна власність: навчальний посібник у двох частинах. В. Б. Юскаєв. Суми : Видавництво СумДУ, 2010.– Ч. 2. – 148 с. 93. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник О. О. Ястремська. Харків : Вид. ХНЕУ, 2018. 124 с. URL: <http://surl.li/niivw>
34. Семенова В. Г. Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах. Технолог. аудит и резервы пр.- ва. 2018. № 6 (26). С. 74–77. URL: <http://surl.li/nnhhn>
35. Сіденко В. Охорона інтелектуальної власності в Україні: проблеми й розв'язання. *Дзеркало тижня*. 2019. № URL: <http://surl.li/nnhhr>
36. Сопілко І.М. Захист авторських прав в мережі інтернет: монографія. К.: Комп'ютер прес, 2017. 247 с.
37. Троцька В.М. Вільні публічні ліцензії та законодавство України у сфері авторського права та суміжних прав. Актуальні проблеми інтелектуальної

власності : XVIII міжнар. наук.-практ. конф. (Ялта, 12–16 вересня 2021 р.). К. : Державна служба інтелектуальної власності України, 2021 С. 155–160.

38. Фесенко Н. С. Закордонний досвід забезпечення державою захисту інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 2(50). С. 41-45. URL: <http://surl.li/nnhhy>

39. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти . Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2017. 504 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/Khodakivskyy-E.I.pdf

40. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст. 356. Редакція від 05.10.2023, підстава - 3265-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

41. Шакірова О.В. Захист прав інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції України. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2021. № 1. С. 310-315. URL: <http://surl.li/nnhjs>

42. Шахбазян К.С. Міжнародно-правове регулювання відносин в мережі Інтернет (публічно- та приватно-правові аспекти): монографія. К.: Фенікс, 2018. 420 с. URL: <http://surl.li/nnhka>

43. Юдкін Ю. І. Правові проблеми захисту інформації в мережі Інтернет. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2017. № 6. С 202-206. URL: <http://surl.li/nnhki>

44. Якубівський І. Проблеми захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XIX звітної науково-практичної конференції*. Львів. 2019. С.188- 191. URL: <http://law.lnu.edu.ua/uploads /media/Conference-2019.pd>

45. Фесенко Н. С. Закордонний досвід забезпечення державою захисту інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. № 2(50). С. 41-45. URL: <http://surl.li/nnhlf>

46. Шакірова О.В. Захист прав інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції України. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2021. № 1. С. 310- 315.

47. Шишка Р.Б. Охорона прав інтелектуальної власності в Україні та Європейському Союзі: політика, законодавство, практика. К. : Фенікс, 2021. 475 с. URL: <http://surl.li/nnhls>

48. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту: монографія. К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2017. 150 с. URL: <https://ksada.org/pdf1/Copyright.pdf>

49. Юдкін Ю. І. Правові проблеми захисту інформації в мережі Інтернет. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2017. № 6. С 202-206. URL: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/12281.pdf>

50. Якубівський І. Проблеми захисту майнових прав інтелектуальної власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали XIX звітної науково-практичної конференції*. Львів. 2023. С.188- 191. Режим доступу: <http://law.lnu.edu.ua/uploads /media/Conference-2023.pdf>

51. Управління соціальної політики. Козятинська міська рада – офіційний сайт, гаряча лінія (04342) 2-01-05. Петиції та звернення, документи міської ради, ЦНАП, ОСББ. Козятинська міська рада – офіційний сайт, гаряча лінія (04342) 2-01-05. Петиції та звернення, документи міської ради, ЦНАП, ОСББ. URL: <https://komr.gov.ua/vikonavchiorganivladi/upravlinnya-socialnoyi-polityky>

52. Офіційний вебсайт. Вінницька обласна військова адміністрація. Офіційний вебсайт. Вінницька обласна військова адміністрація. URL: <https://www.vin.gov.ua/>

53. Інтелектуальна власність: словник-довідник. За заг. ред. О. Д. Святоцького. У 2-х т.: Том 2. Промислова власність. За ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова. Уклад.: Г. П. Добриніна, А. В. Кочеткова, Н. І. Мова та ін. К.: Вид. дім «Ін Юре», 2000. 272 с.

54. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб. наук. ст. Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Ужгородський держ. ін-т інформатики, економіки і права. Ю. С. Шемшученко (заг. ред.), Ю. Л. Бошицький (заг. ред.). К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. 424 с.

55. Кохановська О. Основні теорії права інтелектуальної власності та їх вплив на розвиток сучасного законодавства в Україні. *Право України*, 2011. № 5. С. 52–59. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/Kohanovska_52-59.pdf

56. Макода В. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. *Право України*. 2012. № 9. С. 128–142. URL: <http://surl.li/nnhmnw>

57. Орлюк О. П., Андрощук Г. О., Бутнік-Сіверський О. Б., Дроб'язко В. С., Крижна В. М. Право інтелектуальної власності. Академічний курс: підручник для студ. вищих навч. закл. Академія правових наук; НДІ інтелектуальної власності. О. П. Орлюк (ред.), О. Д. Святоцький (ред.). К.: Вид. дім «Ін Юре», 2007. 696 с. URL: <http://surl.li/nnhna>

58. Орлюк О. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи. *Право України*. 2011. № 3. С. 4–20. URL: <http://194.44.187.2/eljourn/1/Intelektual.pdf>